

Competent (in) beoordelen

Bv@leren

Colofon

De Nieuwsbrief is een uitgave van het Platform Bve-Leren; voor 2001 bekend als Platform Open Leren. Vier keer per jaar verschijnt er een nummer; meestal enkele weken voor een landelijke activiteit zoals een platformbijeenkomst.

Websites

Website van Platform: www.bveleren.nl

Redactiesecretariaat

CINOP
 Postbus 1585
 5200 BP 's Hertogenbosch

Telefoon: 073 680 07 33
 Telefax: 073 612 34 25
 Email: ppolet@cinop.nl

Redactie (samenstelling gewijzigd)

Vorbereidingsgroep:
 Marriëtte Dros, Henry Soyer, Wim Koekkoek
 (eindredactie)

©Platform Bve-Leren

Lidscholen mogen informatie uit deze nieuwsbrief voor eigen gebruik overnemen. Het Platform is gericht op verspreiding van innovatieve kennis en ervaring. Bij het doorgeven daarvan wordt met zorg gelet op de kwaliteit en juistheid daarvan. Het Platform kan echter niet aansprakelijk worden gesteld voor onjuistheden en voor de directe of indirecte schade die daar uit voortvloeit.

Inhoud

Van de redactie

Vol program voor dit schooljaar
 Zelfde contributie, uitbreiding pakket

Terugblik op activiteiten

Politieke en onderwijskundige standpunten geïntegreerde trajecten
 Intensief werken op eerste CLOP-bijeenkomst

Komende activiteiten

Thema: Competentiegericht beoordelen
 'Competentiegericht toetsen' het einde van toets-/Itembanken?
 Programma van de bijeenkomst
 Beschrijving keuzegroepactiviteiten
 Waar zijn we te gast: ROC Utrecht Zorg & Welzijn
 Routebeschrijving en plattegrond

Onderwijsvernieuwingen

Nieuwe informatiebron en eigen netwerk voor medewerkers leercentra
 KCE daadwerkelijk van start

VAN DE REDACTIE

Vol program voor dit schooljaar

De samenstelling van de kerngroep met 9 functionarissen uit aangesloten ROC's staat garant voor actuele activiteiten. Dat is dit schooljaar een druk program geworden. Dit is het gevolg van onder andere het uitstellen van de bijeenkomst over geïntegreerde trajecten van 17 april tot 3 oktober; een herhaling van de bijeenkomst over IT-tools in Sittard voor de noordelijke regio en twee extra bijeenkomsten samen met het CINOP. Daarbij komen nog twee reguliere bijeenkomsten.

De planning ziet er als volgt uit:

Data	Thema
Vrijdag 3 oktober	Thema: Geïntegreerde trajecten (uitgestelde aprilbijeenkomst)
Donderdag 6 november	1e extra bijeenkomst thema: Invoering competentiegericht onderwijs
Woensdag 3 december	Thema: Competentiegericht beoordelen
Donderdag 15 januari	2e bijeenkomst thema Invoering competentiegericht onderwijs
Vrijdag 30 januari 2004	Herhaling bijeenkomst thema: De BVE gebruikt IT (Noorden van het land)
Rond april 2004	Thema: Leren en internationaliseren

Een volgende actie is gericht op versterking van het Platform. De onderlinge contacten en uitwisseling vragen om versterking. Een eerste stap is dat op bijeenkomsten aan de kleur van de badge te zien zal zijn wie kerngroeplid is, wie contactpersoon is en wie deelnemer voor het thema.

Een tweede actie is dat op de landelijke bijeenkomsten activiteiten worden georganiseerd waardoor contactpersonen elkaar weten te vinden. Een lerend netwerk is het doel; de contactpersoon is daarin een sleutelrol toebedeeld. Zie ook de onlangs gestuurde mailbrief over de taak van de contactpersoon.

Een derde activiteit is het elkaar gaan informeren over vernieuwingsprojecten op het eigen ROC, waar anderen van kunnen leren. Hierbij zal onder andere de website worden benut.

Zelfde contributie, uitbreiding pakket

Het platform werkt mee aan de uitkomsten van het 'polderoverleg'; de bevestiging van inkomens. De bijdrage per schooljaar blijft ongewijzigd; de kerngroep kiest voor laagdrempeligheid. De pakketten zijn zelfs verruimd, maar dit met een bepaalde intentie. De kerngroep vindt het belangrijk dat op iedere bijeenkomst de contactpersonen van de lidscholen aanwezig zijn om te netwerken. Veel contactpersonen geven echter hun plaats aan een collega die geïnteresseerd is in het thema van de studiedag en daar op school een taak in heeft.

De oplossing is een wijziging/verruiming van het pakket. De contactpersoon wordt altijd verwacht. Daarnaast wordt het aantal andere personen dat deelneemt aan een studiedag met 1 verhoogd.

In onderstaand schema zijn de mogelijkheden aangegeven, daaronder volgt toelichting.

Pakket	Kosten	Deelname personen aan bijeenkomsten	Nieuwsbriefsets
1	€375	Contactpersoon+ 1 pers.	3
2	€650	Contactpersoon+ 2 pers.	7
3	€925	Contactpersoon+ 3 pers.	13
4	€1.200	Contactpersoon+ 4 pers.	19
5	€1.475	Contactpersoon+ 5 pers.	25

Opmerkingen en toelichting:

1. Een lidschool kan vragen om toezending van meer nieuwsbrieven dan bij hun pakket hoort. Voor deze extra nummers wordt 1 euro per stuk in rekening gebracht.
2. Extra deelname is mogelijk, alleen indien er nog ruimte is. De kosten bedragen dan 100 euro per deelnemer.
3. De ontvangende locatie behoeft kosten voor extra deelnemers niet te betalen.

De nota voor het lopende schooljaar wordt u door de administratie van het CINOP toegestuurd.

TERUGBLIK OP ACTIVITEITEN

Politieke en onderwijskundige standpunten geïntegreerde trajecten

Op vrijdag 3 oktober werd in ROC Nijmegen, Sector Educatie, een bijzonder geslaagde studiebijeenkomst gehouden.

Marga Tubbing, expert op het terrein van geïntegreerde trajecten, en de wethouder van Nijmegen, dhr G. van Rumund zetten van uit hun invalshoeken het thema en de te maken keuzen helder neer. Informatief voor de ROC's was dat gemeenten, en niet alleen Nijmegen, acties willen om alle doelgroepen te integreren. Het betalen voor beroepskwalificerende trajecten ondersteund met educatie is slechts een van die acties. Het betrekken van (allochtone) ouders bij het basisonderwijs van kinderen, of de kinderopvang bij herintreedsters zijn evenzeer voorbeelden van activiteiten

die politiek gezien hoge prioriteit hebben. In naamgeving zou hierbij een onderscheid gemaakt kunnen worden

tussen integrerende trajecten en geïntegreerde trajecten. Binnen het scala van integrerende trajecten of integrerende activiteiten kan het ROC een belangrijk aandeel verwerven. Het ROC kan nog meer haar maatschappelijke functie vormgeven en waarmaken.

De geïntegreerde trajecten binnen ROC's zijn politiek gezien slechts een van de wenselijke trajecten. Daarbij gaat het om trajecten uitgevoerd door educatieve werkers en beroepskwalificerende afdelingen om bepaalde doelgroepen aan een beroepskwalificatie te helpen die gezien hun vooropleiding of hun actuele schoolkennis niet realiseerbaar is. Het was dan ook verheugend dat de deelnemers half om half vanuit educatieve en beroepskwalificerende teams kwamen. Ook een aantal ambtenaren van gemeenten was aanwezig; dat verlevendigde en verrijkte de discussies. Een gemeenschappelijk herkend probleem bij zowel ROC's als binnen gemeenten is de financiële structuur. Wie of welke afdeling heeft zeggenschap over het geld en kunnen we dat geld koppelen bij geïntegreerde acties? Nee of niet makkelijk dus.

Voor scholen die vanuit een nulsituatie beginnen met het vormgeven van geïntegreerde trajecten of de huidige trajecten meer geïntegreerd willen maken, was er veel te halen. Marga gaf van voor tot achter aan wat de knelpunten zijn en hoe daar middels keuzen mee om te gaan. In de beide workshoprondes werd dat vanuit de beleidskant en vanuit praktische ervaringen uitvoerig belicht. Wel bleek dat de term workshoprondes niet paste; het waren soms lezingen maar meestal korte presentaties gevolgd door een leerzame discussie. De kerngroep zoekt voor de toekomst een oplossing om dit vooraf duidelijk te maken zodat de deelnemer dit bij zijn keuze kan meenemen.

De discussie over stellingen in aparte groepen was rijk en informatief. Zowel deelnemers vanuit gemeenten als van ROC's kwamen met voorbeelden, opvattingen en voorbeelden die de thematiek verduidelijkten. De forumdiscussie had scherper gekund, maar was informatief omdat de inbreng uit alle groepen met stellingen werdiningebracht.

Gemeenten willen velerlei activiteiten die mensen met bepaalde kenmerken (bijvoorbeeld achterstand of minder kansen) integreren in de samenleving. ROC's steken in op bekende trajecten als NT2 en NT1 en geïntegreerde trajecten. Er liggen echter meer kansen als ROC's aansluiten bij de politieke interesse.

De activiteiten in de rondes omvatten het hele terrein van het thema. Aan de orde kwam het ROC-taalbeleid als startpunt; ervaringen met de inleiding en begeleiding van jongeren naar de beroepsopleiding; ervaringen van docenten van educatie en de beroepsopleiding bij het ontwikkelen/aanpassen en bij de uitvoering van geïntegreerde trajecten; maar ook vernieuwen als resultaatverantwoordelijk team dat een geïntegreerd traject moet vorm geven.

Een belangrijke conclusie formuleerde Marga aan het einde van de dag. Uit de discussie en voorbeelden kwam het beeld naar voren dat bij het vernieuwen van de beroepsopleiding naar competentiegericht leren met daarbij aandacht voor de verschillen tussen deelnemers; dat dan aparte geïntegreerde trajecten niet meer nodig zijn.

Een voorloper op dit gebied is het team detailhandel van het ROC Nijmegen zelf. Marjolein Bosman presenteerde hun aanpak. Zij stelde dat ook bij de reguliere leerlingen handel veel deelnemers zitten met dezelfde soort 'tekorten' als deelnemers van geïntegreerde trajecten. De gewenste opzet is zowel geschikt voor de jongeren als de ouderen. Deze deelnemersgroepen kunnen worden samengevoegd en volgen nu dezelfde aangepaste weg.

Toekomstbeeld: Na de invoering van echt competentiegericht leren met daarop aangepaste opleidingen zijn aparte geïntegreerde trajecten niet meer nodig.

Het nieuwe streven kan dus zijn om reguliere opleidingen te vernieuwen tot competentiegericht onderwijs dat geschikt is voor alle soorten deelnemers. Een hele klus maar het proberen waard!

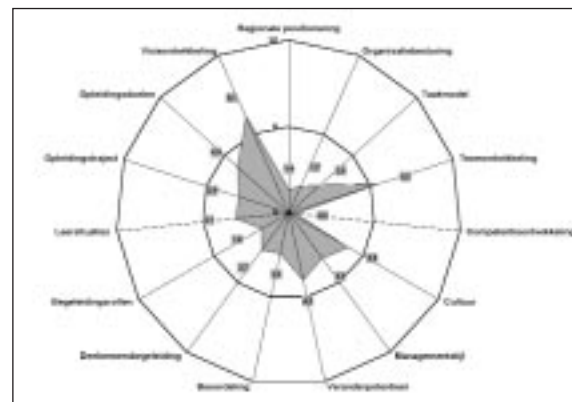
De kerngroep bedankt iedereen die bijgedragen heeft om deze dag tot zo'n succes te maken. Apart gaat onze dank naar de gastlocatie de Sector Educatie van het ROC Nijmegen. De organisatie en verzorging waren in goede handen. De rondleiding door de PR-medewerkster door dit bijzonder monumentale gebouw werd eveneens op prijs gesteld.

Intensief werken op eerste CLOP-bijeenkomst

Een eerste terugblik

De afkorting CLOP wordt langzaam een begrip in het BVE-veld. Het duidt in ieder geval aan dat het gaat om een andere aanpak van het leren en om veranderingen in de opleiding. Beiden worden meer competentiegericht. Het is daarbij een streefrichting; bij de invulling kan, sterker gezegd, moet men komen tot een specifieke inkleuring. Ieder ROC heeft competentiegericht onderwijs als streven; het hele onderwijsbeleid is daarop gericht. De mate waarin men daarmee bezig is, verschilt. Opleidingen van sommige branches liggen duidelijk voor, anderen staan op de drempel.

De wens om daadwerkelijk te veranderen blijkt uit de aanmeldingen voor de twee bijeenkomsten die het CINOP en het Platform samen organiseren. De eerste dag was op 6 november, locatie ROC de Amerlanden in Amersfoort. De tweede dag op 15 januari, daarvan is de locatie nog niet vastgesteld. Nu hebben zich 55 deelnemers ingeschreven. De kerngroep is verheugd over deze belangstelling. Er is voor lidscholen een lage deelnameprijs vastgesteld. De samenwerking zorgt voor een laagdrempelig aanbod.

De ingeschrevenen waren voorzien van huiswerk; het invullen van een vragenlijst die leidt tot een competentiescan van de organisatie. Dit werd een kern van de eerste dag. De deelnemers vonden een persoonlijke uitdraai van de scan in de deelnemersmap. Hiermee werd aan de slag gegaan. Menig inzicht ontstond waarom invoeringsprocessen in de thuissituatie haperden. Vernieuwing van het onderwijs en van de schoolorganisatie dienen hand in hand te gaan. Een tweede uitkomst van de scanbeelden was dat de uitkomsten verschillen per geleding.

Een college van bestuur kijkt er anders, vaak positiever tegenaan dan de docenten die de verandering waar moeten maken. De vraag kwam naar voren of het CINOP de scholen kunnen ondersteunen bij het afnemen van de scan in hele teams; afdelingen en bij alle managementlagen. Het gaat daarbij niet in de eerste plaats om de uitkomst maar om verschillen. De bespreking daarvan bleek inzichtdoorbekend te werken.

Hans van Nieuwkerk als vertegenwoordiger van het procesmanagement voor de invoering in ROC's schetste met aansprekende voorbeelden wat de uitgezette weg is. José van de Berg memoreerde kort waarom competenties in de belangstelling zijn gekomen en ging dieper in op de kenmerken. Want natuurlijk moet ieder team voor haar opleiding(en) een eigen invulling maken, maar houvast in de vorm van criteria of kenmerken van het streefbeeld is bijzonder helpend.

In workshops werd dieper ingegaan op het proces van veranderen. Tot slot kreeg iedere deelnemer gelegenheid om de opgedane leerpunten voor zichzelf of met anderen te verwerken. Daaruit werden de punten gehaald die terugkomen op de tweede dag op 15 januari. Een bijzonder geslaagde dag voor allen; wordt vervolgd.

KOMENDE ACTIVITEITEN

KOMEND HALF JAAR ZIJN ER DIVERSE ACTIVITEITEN. IN DEZE NIEUWSBRIEF STAAT HET COMPETENTIEGERICHT BEOORDELEN CENTRAAL. TWEE DESKUNDIGEN LEIDEN DIT THEMA IN.

Thema Competentiegericht beoordelen

Competentiegericht opleiden is een opleidingsmodel waarin de nieuwste ideeën over leren en onderwijzen samenkomen om een "krachtige leeromgeving" te creëren en zo een bijdrage te leveren aan de verbetering van het interne en externe rendement van het onderwijs in de BVE-sector.

In principe gaat het om een heel eenvoudig opleidingsmodel. Deelnemers verwerven een competentie door het uitvoeren van taken die kenmerkend zijn voor het takenpakket van een beginnend beroepsbeoefenaar. Anders dan bij traditioneel onderwijs gebruikelijk is, gaat de theorie niet voor de praktijk uit maar zijn deze componenten volledig geïntegreerd in de taken die deelnemers van meet af aan in het kader van hun opleiding moeten uitvoeren. De voor de uitvoering van taken benodigde kennis en vaardigheden worden precies op tijd en afgestemd op de behoefte van de individuele deelnemer verworven. Het uitvoeren van taken dient twee doelen. In de eerste plaats oefent de deelnemer zich in het toepassen van de verworven kennis en vaardigheden. In de tweede plaats komt daarmee informatie beschikbaar over sterke en zwakke aspecten in het functioneren. Evenals de theorie en de praktijk zijn instructie en toetsing dus volledig geïntegreerd.

Toetsing in competentiegerichte opleidingen wordt aangeduid met de term "assessment". Assessment gaat over het beoordelen van gedrag en de gevolgen van dat gedrag als reactie op authentieke taken in zo authentiek mogelijke contexten. Assessments zijn er in vele soorten en maten. In de onderwijskundige literatuur worden vele verschillende indelingen voorgesteld om greep te krijgen op de grote verscheidenheid aan verschijningsvormen. Maar in wezen is er maar één aspect waarop assessments echt van elkaar verschillen. Dat aspect, representativiteit geheten, heeft te maken met de bestaansgrond van assessments, welke luidt: "gedrag voorspelt gedrag". Naarmate de representativiteit van de assessment-taak (ten opzichte van de in de reële werksituatie uitgevoerde taak) groter is, zal die voorspelling beter zijn. Maar er zijn allerlei redenen om een stukje representativiteit in te leveren:

- De reële werksituatie is te gevaarlijk voor de deelnemer en/of voor diens omgeving. Dit is bijvoorbeeld aan de orde bij de opleiding van mijnopruimingsspecialisten.
- Het afbreukrisico is te groot. Denk bijvoorbeeld aan de opleiding van operators in een chemische industrie waar vaak met kostbare grondstoffen en dure apparatuur wordt gewerkt.
- Er zijn te weinig geschikte casus voorhanden. Dit euvel doet zich vooral voor als de te verwerven competentie voor een belangrijk deel gericht is op andere mensen. Zo is het bijvoorbeeld ethisch niet acceptabel om een patiënt met een bepaald ziektebeeld vele malen hetzelfde onderzoek te laten ondergaan.

In dergelijke situaties zal men ervoor kiezen om de deelnemer te beoordelen op gedrag dat vertoond wordt onder gesimuleerde omstandigheden. Daarvoor zijn verschillende oplossingen, variërend van de situational judgment test (Kijk eens op de volgende Internetpagina:

<http://ergometrics.org/correct1.htm>) tot de simulator die bijvoorbeeld gebruikt wordt om stuurlied op de (grote) vaart op te leiden

(<http://www.marin.nl/original/leaflets/mscn/Bridge%20Surinam%20river.pdf>). Maar er zijn ook minder spectaculaire oplossingen zoals de arbeidsproef (work sample test), waarbij iemand relevante aspecten van een taak onder nagenoeg reële werkomstandigheden ten uitvoer moet brengen. Tijdens de studiebijeenkomst zal in diverse workshops worden ingegaan op instrumenten die competenties in een gesimuleerde context proberen vast te stellen.

Dat competentiegericht opleiden echt een compleet andere benadering is, is ook zichtbaar in de verschuiving van de verantwoordelijkheid voor het leren van de docent naar de deelnemer. De grotere verantwoordelijkheid voor het eigen leren komt onder andere naar voren in de betrokkenheid van deelnemers bij het beoordelen van de studievoortgang. Waar vroeger alleen het oordeel van de docent telde, wordt nu in toenemende mate rekening gehouden met de oordelen van de deelnemer zelf (self assessment) en/of de overige deelnemers (peer assessment). In een van de key note addresses van deze studiebijeenkomst staat het vraagstuk van peer assessment centraal.

GERARD STRAETMANS CITOGROEP

'Competentiegericht toetsen' het einde van toets-/itembanken?

In het BVE veld zijn de afgelopen jaren grote vorderingen gemaakt met het gezamenlijk opzetten en beheren van toets-/itembanken.

Medio 2004 kan een groot deel van de opleidingen binnen de BVE gebruik maken van een centraal toetservicesysteem. Dit systeem wordt door de KBB's en/of vanuit door ROC's opgezette stichtingen, voorzien van content.

Deze content is KCE gecertificeerd en de scholen hebben alleen een internet-aansluiting nodig om de geavanceerde toetsomgeving (op basis van QuestionMark Perception (QMP)) te kunnen gebruiken. Op dit moment wordt het al gebruikt door ECABO, LOBHTV, Kenteq en KCHandel (totaal binnen ca. 70 opleidingen).

Vanaf het moment dat er in Nederland gesproken werd over het introduceren van een competentiegerichte onderwijskwalificatiestructuur, waren er geluiden te horen die het einde van toets-/itembanken voorspelden. Nu zo langzamerhand de consequenties van competentiegericht onderwijs en -toetsing duidelijker beginnen te worden, zijn er juist tegenovergestelde geluiden te horen.

Bij het toetsen van competenties neemt de Proeve van Bekwaamheid (PvB) een heel belangrijke plaats in. Maar het toetsen binnen competentiegericht onderwijs is méér dan het "alleen maar" aan het einde van 4 jaar onderwijs afnemen van een aantal PvB's.

Steeds duidelijker wordt dat er in het gehele onderwijs traject voorafgaande aan die PvB's een grote behoefte is aan item- en toetsmateriaal voor instap-toetsen, diagnostische toetsen, trajectbegeleiding, voortgangstoetsen, geprogrammeerde leerwegen, remediale toepassingen, voorwaardelijke toetsen, enzovoorts. De bestaande itembanken blijken hiervoor uitstekend geschikt.

Uiteraard wordt door de beheerders van deze itembanken de op eindtermen gebaseerde structuur omgebouwd naar de competentiegerichte onderwijskwalificatiestructuur. Het bestaande materiaal krijgt in die nieuwe structuur een plek. Voorts blijkt het vaak gebruikte pakket QMP uitstekend geschikt om ook de PvB's in te ontwikkelen, beheren en distribueren. Ook de beoordeling van de PvB's kan uitstekend via QMP geschieden. Dit geldt ook voor opdrachten binnen probleem- en/of project-gestuurd onderwijs. Ook is er een toenemende vraag naar aftoetsen van vaardigheden via de computer. De moderne toetservicesystemen zijn hier door het gebruik maken van allerlei simulaties prima toe in staat.

Bij de afname van een Proeve van Bekwaamheid staat de authentieke context voorop. De BPV-plaats is hiervoor de eerst aangewezen plek. In de praktijk zal het echter veelvuldig voorkomen dat daar maar een deel van de kerntaken getoetst kan worden. Er moet dan ook voor iedere PvB een hoeveelheid vervangende opdrachten zijn om die PvB binnen de school-situatie te kunnen afnemen. Deze vervangende opdrachten kunnen variëren van een schriftelijke opdracht tot b.v. allerlei simulaties (denk aan BIT, FRAME, LIFT). De toets-/itembanken zijn uitstekend geschikt om ook deze opdrachten in op te nemen en zo voor iedere deelnemer/BPV-plek-combinatie een op maat gemaakte PvB te kunnen samenstellen die tijd en plaats onafhankelijk gedistribueerd en beoordeeld kan worden.

Aangezien deze aanpassingen en de vulling van die structuur nu op één plaats centraal kan worden uitgevoerd, hoeft niet ieder afzonderlijk ROC het wiel opnieuw uit te vinden. Dit spaart heel veel tijd en geld. Tevens is het aangeboden materiaal centraal KCE gecertificeerd waardoor de scholen ook veel op deze kosten kunnen besparen.

Aangezien de samenwerking op het gebied van toets-/itembanken nu grootschalig en opleiding- en KBB-overstijgend is geworden is nu ook standaardisering van toetsing en examinering binnen een ROC, en zelfs het gehele BVE-veld, binnen handbereik gekomen.

Toets-/itembanken zijn dan ook niet ten dode opgeschreven, ze zijn in het moderne onderwijs niet meer weg te denken!

ONNO TOMSON
 SENIOR ADVISOR; ECABO

PROGRAMMA VAN DE BIJEENKOMST PLATFORM BVE-LEREN WOENSDAG 3 DECEMBER 2003

Locatie: ROC Utrecht Zorg & Welzijn
 Zie routebeschrijving

Thema: Competentiegericht (in) beoordelen

Bijeenkomst nummer 27

Programma

9.15 uur	Inloop, ontvangst, inschrijving, uitreiking informatiemap en badge
10.00 uur	Welkom
10.10 uur	Presentatie: Competent (in) beoordelen in het BVE-veld Mevr. M. Raanhuis, CINOP
10.30 uur	Opvattingen in het BVE-veld
11.00 uur	Eerste ronde met activiteiten in groepen
12.00 uur	Lunch; rondleiding door nieuwe school voor beperkte groep Werklunch voor contactpersonen Uitwisseling competentiegerichte opdrachten en beoordelingsinstrumenten
13.45 uur	Presentatie: "Peer assessment is leren van elkaar" Mevr. D. Sluijsmans; Open Universiteit; Onderwijstechnologisch Expertisecentrum
14.30 uur	Tweede ronde met activiteiten in groepen
15.30 uur	De leerpunten uit deze dag; plenaire bijeenkomst
16.15 uur	Informeel einde met napraatmogelijkheid

Organisatie van twee rondes met activiteiten in groepen

Er zijn twee rondes waarbij uiteen wordt gegaan in subgroepen. Er zijn:

- workshops
- interactieve presentaties
- rondetafelgesprekken
- soms is het een mix.

Enige presentatoren kunnen alleen 's morgens of 's middags. De andere presentaties kunnen afhankelijk van de belangstelling twee keer worden verzorgd. U kunt uw voorkeur op uw inschrijfformulier aangeven.

Alleen in de ochtendronde

1. Wat en hoe competentiegericht beoordelen
 In beide rondes afhankelijk van de belangstelling
2. Welke kwaliteitseisen stellen we aan beoordelingsinstrumenten van competenties?
3. Proeve van bekwaamheid op een toetservicesysteem
4. De Pasvorm examineert op niveau 1
5. Beoordelen door medeleerlingen (peerbeoordeling)
6. Het integreren van van peer assessment activiteiten in het onderwijs
7. Competentiegericht beoordelen in de BPV
8. Weg met de proeve van bekwaamheid!

BESCHRIJVING KEUZEGROEPACTIVITEITEN

1. Wat en hoe competentiegericht beoordelen

Workshop

Doel van de workshop is om een beter beeld te krijgen van wat competentiegericht beoordelen inhoudt. 's Ochtends wordt in een lezing de visie van CINOP op competentiegericht beoordelen toegelicht. In aansluiting op de lezing wordt dat in deze workshop verder uitgewerkt, geconcretiseerd. Met behulp van een kort video-fragment wordt een discussie geïnitieerd over competentiegericht beoordelen en kunnen deelnemers ervaringen uitwisselen. Hierbij komen de volgende kenmerken van competentiegericht beoordelen aan bod: externe validering, ontwikkelingsgericht beoordelen, deelnemer centraal en beroepstaken centraal.

MIRJAM RAANHUIS; CINOP

2. Welke kwaliteitseisen stellen we aan beoordelingsinstrumenten van competenties?

Workshop

In deze workshop komt een lijst met kwaliteitseisen voor beoordelingsinstrumenten van competenties aan de orde. De lijst is gebaseerd op algemene kwaliteitseisen en is verder uitgewerkt in de richting van competentiegerichte beoordelingsinstrumenten. Binnen het project Beoordelen van competenties heeft een ontwikkelgroep bestaande uit docenten en vertegenwoordigers van ROC's en BTG's het instrument uitgetoetst en verbeterd. Aan de hand van de lijst bekijken we of een elektronische competentiegerichte toets (Kraamzorg) het predikaat 'competentiegericht' waarmaakt.

WILLY DE KLIJN, UNIT BVE, CITOGROEP

3. Proeve van bekwaamheid op een toetservicesysteem

Interactieve presentatie

Deze presentatie laat zien hoe door de ECABO ontwikkelde Proeven van Bekwaamheid (PvB) beheerd, gedistribueerd en beoordeeld kunnen worden.

Hierbij wordt gebruik gemaakt van het door een groot aantal KBB's gebruikte landelijke Toetservicesysteem (TSSBVE). Duidelijk zal worden dat PvB's en bestaande toets-/itembanken naadloos in elkaar te voegen zijn.

Tevens zal duidelijk worden dat een TSS, ook bij competentiegericht onderwijs en toetsen, uitstekend voor het gehele onderwijs traject inzetbaar is en daarin ook een duidelijke meerwaarde heeft.

ONNO TOMSON; ECABO

4. De Pasvorm examineert op niveau 1

Interactieve presentatie met rondetafelgesprek

De Pasvorm van ROC Rijn IJssel is het vorig jaar begonnen met examinering op niveau 1. Het pasvormconcept is een competentiegericht opleidingsmodel dat een geïntegreerde toetsing mogelijk maakt. Het personeel van de afdeling was nog niet gewend te werken met toetsen en examens. In juli 2003 is aan circa 100 cursisten een diploma of deelcertificaat uitgereikt.

In deze ronde tafel/ workshop willen we:

- We een beeld schetsen van de examinering op "de Pasvorm".
- Gezamenlijk knelpunten inventariseren
- Een toetsonderdeel van de opleiding "Opslagmedewerker" samen bespreken, beoordelen en verbeteringsuggesties doen.
- Inventariseren welke andere vormen van examineren door de deelnemers gebruikt worden.

Wanneer u aan deze bijeenkomst wil deelnemen, vragen wij u om, indien mogelijk, toetsproducten en andere instrumenten voor niveau 1 mee te nemen. Jan van de Ploeg, docent afdeling de Pasvorm Henry Soyer, beleidsmedewerker ROC Rijn IJssel

5. Beoordelen door medeleerlingen (peerbeoordeling)

Interactieve presentatie

Bij de opleiding SPW van werkmaatschappij Gooi en Vechtstreek van het ROC van Amsterdam in Hilversum is ervoor gekozen om de leerling in de laatste lesperiode ($\pm$ 8 weken) van zijn opleiding een integratief (eind)werkstuk te laten schrijven; tijdens dit schrijfproces wordt de leerling wekelijks begeleid door een docent. Het schrijfproces wordt afgesloten met het inleveren van het werkstuk en het aansluitend mondeling toelichten en verdedigen van de inhoud van het werkstuk. Deze mondelinge toelichting en verdediging vindt plaats ten overstaan van de begeleider (= de docent) en een medeleerling. De begeleider en de medeleerling samen bepalen na afloop van het gesprek de beoordeling voor de door de kandidaat geleverde

toelichting/verdediging.

Een leerling (onder voorbehoud) en een begeleider vertellen over hun (leer)ervaring:

• de ervaring van de leerling m.b.t. het bevragen van de kandidaat naar de inhoud van het werkstuk

• de ervaring van de kandidaat m.b.t. het bevrage worden over de inhoud van zijn werkstuk door een medeleerling

• de ervaring van de begeleider in het samen met een leerling voeren van het gesprek met de kandidaat

over de inhoud van het werkstuk

• tegen welke fricties is men eventueel opgelopen

• wat was de gekozen vorm van beoordelen wel/niet de moeite waard en waarom

MARIËTTE DROS EN

STUDENTE ROCVA, GOOI EN VECHTSTREEK

6. Het integreren van peer assessment activiteiten in het onderwijs

Interactieve presentatie

Bij een peer assessment kunnen leerlingen elkaar voorzien van feedback op hun leerresultaten. Dit kan op verschillende manieren worden vormgegeven. In deze workshop wil ik u graag betrekken in een aantal mogelijkheden waarop peer assessment concreet gestalte kan krijgen in de dagelijkse onderwijspraktijk. Voorbeelden zijn oefeningen met betrekking tot het onderhandelen over criteria van een bepaald product of proces, oefeningen in het geven van constructieve feedback en oefeningen in het schrijven van een peer assessment verslag. Steeds zal een nauwe relatie met onderwijsactiviteiten centraal staan. Er zal tevens worden stilgestaan bij de praktische organisatie van peer assessment: hoe ziet het ontwikkelproces eruit? wat vraagt het van docenten? kost het veel tijd? zijn vragen die de revue zullen passeren.

DOMINIQUE SLUIJSMANS; OPEN UNIVERSITEIT

7. Competentiegericht beoordelen in de BPV

Workshop

Doel van de workshop is om beter zicht te krijgen op de aspecten waar u specifiek rekening mee moet houden als u (een deel van) de beoordeling op een (KCE-)verantwoorde wijze in het leerbedrijf uitvoert. De competenties van de beoordelaar en het leerbedrijf als beoordelingssetting zijn aspecten waar we in de workshop op zullen zoomen. Met actieve werkvormen wordt u gestimuleerd suggesties voor de invulling van de kwaliteitsborging en -verbetering van de BPV-beoordeling in te brengen.

ALIE KAMPHUIS; CINOP

8. WEG MET DE PROEVE VAN BEKWAAMHEID!

Presentatie met aansluitend ronde tafelgesprek

Een veel gebruikt woord in het aanstormende competentietijdperk is de 'proeve van bekwaamheid'. Die lijkt de oplossing te zijn voor de lastige opgave om een competentie in zijn volheid in een contextrijke omgeving te beoordelen. Helaas lijken veel proeven van bekwaamheid op het praktisch deel van het rijexamen. Dat wil zeggen: een kort-durend assessment aan het einde van een opleidingstraject. Op basis van zo'n korte momentopname is het maar zelden mogelijk een goed beeld te krijgen van een omvattende bekwaamheid als een competentie.. De oplossing lijkt te liggen in het verzamelen van veel bewijs met verschillende assessment-methodieken, de zogeheten methodemix. Maar hoe voorkom je dat appels en peren worden opgeteld?

De presentatie levert de stof om samen daarover in discussie te gaan.

GERARD STRAETMANS, CITOGROEP

HENK RITZEN, KERNGROEP PLATFORM

WAAR ZIJN WE TE GAST: ROC UTRECHT ZORG & WELZIJN

De units Gezondheidszorg en Welzijn zitten sinds de herfstvakantie 2003 in een splinternieuw schoolgebouw aan de Vondellaan 174 in Utrecht. Het is een omvangrijk gebouw, vooral wanneer je buiten staat en het gebouw bekijkt. Eenmaal binnen, dan valt niet alleen de grootte op, maar vooral dat het een heel bijzonder gebouw is. Wanneer je de draaideur doorgegaan bent sta je in de grote ontvangsthal, waar een futuristisch uitzijende collegezaal in de lucht lijkt te hangen. Het is nu of je binnen bent, maar ook weer niet. Je bent n.l. nog niet in één van de twee 100 meter lange vleugels, deze zijn via ruimtetrappen te bereiken.

De vergelijking met het Centre Pompidou dringt zich als vanzelf op. Het is moderne architectuur, veel beton, veel ramen, veel licht. Er zijn vele doorkijkjes mogelijk, het schoolgebouw is erg transparant. Vanuit de derde verdieping naar beneden lopend is het net zo overweldigend als het uitzicht bij een wandeling hoog in de Italiaanse Alpen.

Fraai is ook dat het gebrandschilderde glas dat in een vorige locatie in 1932 door de buurtbewoners geschonken was, in het gebouw Vondellaan een mooie plaats krijgt.

In dit indrukwekkende gebouw zijn de volgende opleidingen gehuisvest: Apothekersassistent, Biotechniek, Doktersassistent, Helpende zorg en welzijn, Laboratoriumtechniek, Onderwijsassistent, Proefdiervoorzorg, Sociaal cultureel werk, Sociaal pedagogisch werk, Kinder-opvang, Gehandicaptenzorg en basisonderwijs, Sociale dienstverlening, Tandartsassistent, Verpleegkundige en tot slot Verzorgende.

Er werken ca. 400 personeelsleden in dit gebouw. Sinds de start is het voor hen net of ze een nieuwe baan hebben. De kennis aanwezig bij de vele opleidingen wordt nu gebundeld; meekijken bij een andere opleiding gaat makkelijk. Het is bijzonder dat de opleiding laboratoriumtechniek die een erg technische component heeft, nu in een gebouw zit waar ook de opleiding sociale dienstverlening zit. Het uitlenen, detacheren van docenten van de ene opleiding bij de andere geeft een impuls aan de onderwijsvernieuwing.

De officiële opening van het gebouw is gepland eind april 2004.

ROTEBESCHRIJVING EN PLATTEGROND

ROTEBESCHRIJVING NAAR:
ROC UTRECHT ZORG & WELZIJN
VONDELLAAN 174
3521 GH UTRECHT
TELEFOON (030) 2 66 66 66

Met de fiets

De Vondellaan is met de fiets goed te bereiken. We beschikken over een ruime bewaakte fietsenstalling.

Met het openbaar vervoer

De Vondellaan is ook met het openbaar vervoer prima te bereiken. In de zeer nabije omgeving van onze school stoppen diverse bussen vanaf het centraal station en vanuit de regio.

- Halte Vondellaan:
 lijn 6, elke 10 minuten vanaf Utrecht cs, reistijd 9 minuten
 lijn 8, elke 10 minuten vanaf Utrecht cs, reistijd 4 minuten

- Halte Bleekstraat (is de eerste halte na instappen):
 lijn 12 en 13, elke 2 of 3 minuten vanaf Utrecht cs, reistijd 4 minuten (lijn 12s stopt hier niet)
 regiobus 40, 41, 241* Wijk bij Duurstede
 regiobus 47, 247* Houten
 regiobus 111, 116, 117 Vianen
 regiobus 116 Nieuwegein
 regiobus 118 Gorinchem/Arkel/Meerkerk/Lexmond/Vianen
 regiobus 249* Rhenen/Elst/Amerongen/Doorn/Driebergen
 * Spitslijn

Goede reis!

Met de auto

Kies vanuit de richtingen Hilversum, Amersfoort, Arnhem, en Breda op het knooppunt Lunetten voor de route Ring Utrecht (Zuid).

Kies vanuit de richtingen Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Den Bosch op het knooppunt Oudenrijn voor de route Ring Utrecht (Zuid).

Verlaat de ring bij afrit 17 Kanaleneiland.

- Volg de richting Kanaleneiland/Jaarbeurs/Centrum.
- Bij de rotonde rechtdoor.
- Bij de volgende rotonde (Anne Frankplein) rechtsaf.
- Over de brug verder, bij de verkeerslichten rechtdoor de Vondellaan op.

Het gebouw van ROC Utrecht Zorg & Welzijn staat na 200 meter aan uw rechterkant, tegenover het benzinstation.

ONDERWIJSVERNIEUWINGEN

NIEUWE INFORMATIEBRON EN EIGEN NETWERK VOOR MEDEWERKERS LEERCENTRA OSIC HEEFT EIGEN COMMUNITY OP KENNISNET

Ronald Mulder van het ROC Midden-Brabant is vanaf 1 september tevens Community Manager van de vakcommunity Open Leercentra. Deze vakcommunities zijn onderdeel van Kennisnet. Niet zonder trots vermeldt Ronald wat daar nu al op is te vinden. Tevens roept hij collega's op om allerlei knoppen/rubrieken mede te vullen. Voor medewerkers van Studie- en Leercentra in ROC's gaat met deze community een netwerk herleven dat velen in voorgaande jaren tot steun was. Eerst was er een formeel netwerk onder de naam LOBM; Landelijk Overleg BVE Mediathecarissen. Later is deze groep – meer informeel dan officieel - overgegaan in het OSIC; de Overleggroep Studie- en InformatieCentra. Nu hebben de medewerkers van alle ROC-leercentra weer een actueel en informatief netwerk waarin men elkaar wederzijds kan ondersteunen en verrijken.

HET ADRES IS:

[HTTP://VAKCOMMUNITIES.KENNISNET.NL/BVE/OPENLEERCENTRA/](http://vakcommunities.kennisnet.nl/bve/openleercentra/)

KCE daadwerkelijk van start

In de KCE-kwartaalbrief (jrg.2 nr.3) is te zien dat de KCE gereed is om haar werkzaamheden concreet op te pakken. Er is een brochure met daarin de KCE-standaarden en daarbij het model om het gebruik daarvan te stimuleren. Tevens heeft een flyer het daglicht gezien met daarin alle relevante informatie over te houden KCE-audits in het schooljaar 2003/2004. Ten behoeve van de audits bij scholen is een informatiesysteem ontwikkeld genaamd Kwalidata. Scholen kunnen daarin zelf hun documenten en toetsproducten op de juiste plaats invoeren. Voor meer informatie wordt verwezen naar KCE zelf.

Het belangrijke van deze stappen is dat scholen worden geïnformeerd over de werkwijze van KCE bij de legitimering. De wijze van beoordelen blijkt, zo leert de historie van het onderwijs, sturend te werken op het uitvoeren van de opleidingen en op vernieuwingen daarin. ROC's die vernieuwen kijken daarom naar de ruimte en mogelijkheden binnen de KCE-procedures.

